

JADUAL 1. Maklumat Responden dan Pola Perbelanjaan

Perkara / Responden	Resp 1	Resp 2	Resp 3	Resp 4	Resp 5	Resp 6	Resp 7	Resp 8	Resp 9	PURATA
Jantina Universiti	Lelaki UNISZA	Lelaki UNISZA	Lelaki UMT	Perempuan UNISZA	Perempuan UNISZA	Perempuan UNISZA	Perempuan UMT	Perempuan UMT	Perempuan UMT	Perempuan UMT
Aliran	Agama	Sains Tulen	Sastera	Sains Tulen	Sastera	Agama	Sains Tulen	Sastera	Sastera	Sastera
Pendapatan keluarga	<1000	<1000	1001-2000	1001-2000	1001-2000	<1000	2001-3000	< 1000	2001-3000	
Tempat tinggal	Kolej	Kolej	Kolej	Kolej	Kolej	Kolej	Rumah Sendiri	Rumah Sewa	Kolej	
PENDAPATAN										
PTPTN	600.00	250.00	500.00			500.00	300.00	600.00	600.00	
TPYSD Sendiri				1100.00	300.00					
Ibu Bapa MAIDAM	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	
Jumlah Pendapatan	800.00	650.00	850.00	1300.00	800.00	700.00	500.00	800.00	800.00	
PERBELANJAAN										
Makanan	207.20	243.20	394.80	366.40	356.00	200.80	240.00	288.40	326.80	291.51
Pendidikan	279.00	350.00	298.00	407.40	184.00	275.60	268.00	236.00	244.00	282.44
Perlindungan	148.00	180.00	170.00	126.40	170.00	136.40	30.00	153.00	159.00	141.42
Keperluan harian	75.00	73.50	81.50	57.00	118.00	127.00	170.00	109.20	246.90	117.57
Pengangkutan	40.00	125.00	140.00	20.00	20.00	0.00	80.00	0.00	40.00	51.67
Pakaian	25.00	41.25	57.13	8.42	34.17	145.42	30.83	8.00	94.58	49.42
Perubatan	0.00	0.00	91.90	8.00	18.00	20.00	0.00	3.00	8.00	16.54
Jumlah perbelanjaan	774.20	1012.95	1233.33	993.62	900.17	905.22	818.83	797.60	1119.28	950.58
Defisit / Lebihan	25.80	-362.95	-383.33	306.38	-100.17	-205.22	-318.83	2.40	-319.28	

Sumber: Soal selidik 2018

Nota:

- Semua responden berumur antara 20 hingga 30 tahun, berstatus bujang, tidak mempunyai tanggungan dan majoriti responden tidak bekerja.
- Kedua-dua ibu bapa Resp. 6 tidak bekerja.
- Resp. 5 mempunyai perniagaan sendiri iaitu menyewa motosikal kepada para pelajar UNISZA.
- Resp. 1 dan Resp. 7 membelanjakan wang antara RM 2000 hingga RM 3000 untuk membeli kedua-dua barang telefon bimbit dan laptop manakala responden kelima membeli laptop berharga RM 1500 dan responden kelapan membeli telefon bimbit berharga RM 500. (5.20), Perubatan (1.74). Tahun Pengajian: Tahun 1: Resp. 1 dan Resp. 6; Tahun 2: Resp. 5 dan Resp. 7; Tahun 3: Resp. 2, Resp 3, Resp 4, Resp 8 dan Resp 9.
- PNGK: 3.67 – 4.00: Resp 1 dan Resp 4; 3.00 – 3.32: Resp 2, Resp 3, Resp 6, Resp 7, Resp 8, Resp 9; 2.50 – 2.99: Resp 5.
- Purata (%): Makanan (30.67), Pendidikan (29.71), Perlindungan (14.88), Keperluan Harian Bukan Makanan (12.37), Pengangkutan (5.44), Pakaian (5.20), Perubatan (1.74)

JADUAL 2. Perbelanjaan Terhadap Keperluan Makanan (Bulanan / RM)

Makanan/ Responden	Resp 1	Resp 2	Resp 3	Resp 4	Resp 5	Resp 6	Resp 7	Resp 8	Resp 9	Purata Perbelanjaan
Lauk Campur Panas / Bergoreng	0	31.50	34.00	35.00	36.00	31.50	45.00	25.00	18.00	28.44
Minuman	35.00	11.50	35.50	30.00	24.00	13.50	3.00	33.50	31.00	24.11
Makanan Tambahan	12.60	7.80	13.20	6.60	9.00	1.20	9.00	3.60	13.20	8.47
Jumlah Mingguan	4.20	10.00	16.00	20.00	20.00	4.00	3.00	10.00	19.50	11.86
Jumlah Bulanan (X4)	51.80	60.80	98.70	91.60	89.00	50.20	60.00	72.10	81.70	72.88
Jumlah Bulanan (X4)	207.20	243.20	394.80	366.40	356.00	200.80	240.00	288.40	326.80	291.51

Sumber: Soal selidik 2018

JADUAL 9. Keberkesanan Bantuan Zakat Pendidikan Dan Corak Penggunaan Wang Zakat

Bil.	Perkara	STS K	TS K	TP K	S K	SS K	Min	Tahap ⁴
1) Keberkesanan Bantuan Zakat Pendidikan								
1	Bantuan zakat dapat meringankan beban pelajar.	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	9 (100)	5.00	Tinggi
2	Saya tidak lagi menghadapi ketidakcukupan wang setelah menerima bantuan zakat.	1 (11.1)	0 (0)	1 (11.1)	4 (44.4)	3 (33.3)	3.89	Tinggi
3	Saya bermotivasi untuk meneruskan pengajian setelah menerima wang bantuan zakat.	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4 (44.4)	5 (55.6)	4.56	Tinggi
4	Masalah kewangan saya telah berkurang setelah menerima bantuan zakat.	1 (11.1)	0 (0)	1 (11.1)	4 (44.4)	3 (33.3)	3.89	Tinggi
5	Saya bersemangat untuk belajar dengan lebih baik setelah menerima bantuan wang zakat.	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4 (44.4)	5 (55.6)	4.56	Tinggi
Jumlah Min keseluruhan							4.38	Tinggi
2) Corak Penggunaan Wang Zakat								
1	Saya memperuntukkan lebih wang daripada bantuan MAIDAM untuk perkara dharuriyat dan hajiyyat berbanding tahsiniyyat.	0 (0)	0 (0)	1 (11.1)	3 (33.3)	5 (55.6)	4.44	Tinggi
2	Saya menanggung kos pengajian (yuran, buku, alat tulis, etc) dengan menggunakan wang bantuan zakat MAIDAM.	0 (0)	2 (22.2)	2 (22.2)	2 (22.2)	3 (33.3)	3.67	Sederhana
3	Saya memperuntukkan sebahagian besar wang bantuan zakat MAIDAM bukan untuk hobi seperti membeli novel dan komik dan membeli belah bagi menghilangkan stress.	0 (0)	0 (0)	2 (22.2)	4 (44.4)	3 (33.3)	4.11	Tinggi
4	Saya berbelanja lebih untuk makanan berbanding keperluan lain dengan menggunakan wang bantuan zakat MAIDAM.	0 (0)	1 (11.1)	3 (33.3)	3 (33.3)	2 (22.2)	3.67	Sederhana
5	Walaupun wang bantuan zakat diterima pada pertengahan semester, saya masih tidak mampu membeli <i>fast food</i> (Domino, KFC, Pizza).	0 (0)	2 (22.2)	2 (22.2)	2 (22.2)	3 (33.3)	3.67	Sederhana
6	Saya masih tidak mampu untuk membeli pakaian dan barang-barang yang cantik dan bergaya walaupun setelah menerima bantuan zakat.	0 (0)	1 (11.1)	2 (22.2)	3 (33.3)	3 (33.3)	3.89	Tinggi
7	Saya membayar kos penginapan (kolej / rumah sewa) dengan menggunakan wang bantuan zakat MAIDAM.	1 (11.1)	2 (22.2)	0 (0)	4 (44.4)	2 (22.2)	3.44	Sederhana
8	Saya kurang membelanjakan wang bantuan zakat untuk mengisi minyak dan menyelenggara kenderaan.	1 (11.1)	3 (33.33)	0 (0)	1 (11.1)	4 (44.4)	3.44	Sederhana
9	Saya memperuntukkan hanya sedikit wang bantuan zakat untuk tujuan menambah nilai telefon bimbit dan internet.	0 (0)	2 (22.2)	2 (22.2)	3 (33.3)	2 (22.2)	3.56	Sederhana
10	Memandangkan wang bantuan zakat diterima pada pertengahan semester, maka saya mampu menyimpan sebahagiannya untuk kegunaan semester akan datang.	0 (0)	1 (11.1)	2 (22.2)	4 (44.4)	2 (22.2)	3.78	Sederhana
Jumlah Min Keseluruhan							3.77	Sederhana

Sumber: Soal selidik 2018

Nota:

1. *() merujuk kepada peratusan (%).
2. STS (Sangat Tidak Setuju), TS (Tidak Setuju), TP (Tidak Pasti), S (Setuju), SS (Sangat Setuju)
3. K (Kekerapan)
4. Skala Tahap Persetujuan: < 2.4, Rendah: 2.41-3.80; Sederhana dan > 3.81: Tinggi (Bahril & Wahid, 2010)

Objektif Bahagian 2 pula adalah untuk mengetahui corak penggunaan wang zakat oleh para pelajar IPT di Terengganu berdasarkan *maqasid syariah* iaitu *dharuriyyat*, *hajiyyat* dan *tahsiniyyat*. Nilai min keseluruhan bagi bahagian ini adalah

sebanyak 3.77 iaitu berada pada tahap sederhana. Analisis menunjukkan bahawa para responden hanya sederhana setuju dengan justifikasi yang terdapat dalam keseluruhan item pada bahagian ini. Nilai min yang paling tinggi adalah bernilai 4.44 iaitu pada

item pertama yang mana separuh daripada responden 'sangat setuju' bahawa mereka menggunakan wang zakat adalah untuk memenuhi keperluan *dharuriyyat* dan *hajiyyat* berbanding *tahsiniyyat*. Nilai min yang terendah adalah pada item ketujuh dan kelapan iaitu bernilai 3.44 yang mana masing-masing item adalah berkenaan penggunaan wang zakat untuk pembayaran kos penginapan dan keperluan pengangkutan.

PERBINCANGAN DAN IMPLIKASI DASAR

Menurut Zarina et al. (2012), agihan zakat mampu meningkatkan kuasa beli penerima seterusnya meningkatkan taraf kehidupan mereka ke arah yang lebih baik. Namun, pemberian ini menyebabkan mereka berada di zon selesa dan tidak cermat dalam perbelanjaan. Hal ini kerana, semakin meningkat pendapatan yang diperolehi pelajar, semakin meningkat perbelanjaan mereka (Sarah et al. 2015 ; Alida & Fatimah 2007). Terdapat segelintir daripada responden mengaku bahawa mereka menggunakan duit zakat untuk membeli pakaian dan barang-barang yang cantik dan bergaya. Ini menunjukkan bahawa mereka tidak menggunakan wang tersebut secara berhemah serta mereka mempunyai tabiat yang buruk dalam perbelanjaan dan tidak berupaya mengurus kewangan dengan baik. kajian oleh Jariah et al. (2004) juga menunjukkan bahawa majoriti pelajar berbelanja untuk hiburan, membeli-belah dan cenderung untuk membeli ketika jualan promosi berlangsung. Menurut Hussin dan Amni (2012), mahasiswa tidak mampu berfikir secara rasional dalam mengawal tabiat perbelanjaan. Mereka juga tidak dapat membezakan antara barang keperluan dan kehendak dengan baik (Alecia & Anuar 2017). Kesannya, mereka cenderung untuk berbelanja melebihi sumber kewangan yang ada (Mustaffa & Fikri 2011) dan akan menghadapi masalah kewangan iaitu ketidakcukupan wang untuk berbelanja sehingga penghujung semester. Tabiat perbelanjaan seperti ini menunjukkan bahawa mereka berbelanja adalah untuk memenuhi kepuasan material dan mengabaikan kepuasan rohani seperti yang diunjurkan oleh Islam.

Bagi pelajar yang lahir daripada keluarga yang miskin dan menerima bantuan zakat bagi meneruskan kehidupan, di samping tidak mampu mengawal corak perbelanjaan dengan baik, masalah akan menjadi lebih teruk apabila tahap pencapaian mereka tidak memberangsangkan sama ada dari segi CGPA ataupun kemahiran interpersonal. Kesannya, mereka akan menghadapi kesukaran untuk mendapatkan pekerjaan yang mana akan menyebabkan sama ada mereka terpaksa menganggur, tidak mempunyai pekerjaan yang

tetap atau bekerja tetapi gaji yang diterima tidak mampu untuk menampung perbelanjaan keperluan asas (Azman & Martiah 2014). Hal ini kerana, mereka terpaksa bersaing dengan ribuan graduan lain yang lebih berdaya saing dan berkemahiran terutama pelajar domestik yang pernah belajar di luar negara⁴. Akhirnya, mereka akan terus bergantung dengan bantuan daripada kerajaan serta bantuan zakat bagi memenuhi semua keperluan harian menyebabkan mereka terus terperangkap dalam kitaran ganas kemiskinan (*Vicious Cycle of Poverty*)⁵. Oleh itu, daripada kajian yang telah dijalankan, penulis ingin mengemukakan beberapa cadangan iaitu:

1. Mengadakan program atau kempen pengurusan kewangan Islam terutama berkenaan perbelanjaan yang dilakukan menggunakan wang zakat melalui media massa seperti di laman web dan *facebook* MAIDAM. Hal ini bertujuan untuk melahirkan para pelajar yang lebih menghargai duit terutama daripada duit zakat dan tidak membelanjakan sewenang-wenangnya untuk perkara yang tidak penting. Mereka perlu didedahkan pengurusan kewangan yang betul supaya selepas keluar daripada alam universiti, mereka berupaya untuk mengurus pendapatan sendiri dengan melaksanakan belanjawan berimbang di samping turut bersedekah dan menyimpan untuk kegunaan kecemasan serta tidak terjebak dengan kebangkrutan sewaktu muda.
2. Mengadakan perjumpaan dan sesi motivasi minimum sekali setahun bersama-sama pelajar baru yang bakal melanjutkan pelajaran ke IPT dan telah mendapat bantuan zakat daripada MAIDAM yang mana intipati program adalah lebih berfokus terhadap aspek sahsiah dan akademik. Tujuan program ini diadakan adalah untuk menyedarkan mereka tentang akhlak dan nilai yang perlu diterapkan diri serta mempunyai motivasi untuk terus belajar dengan rajin bagi mencapai keputusan yang cemerlang dalam pelajaran di samping mempunyai *soft skills* yang mantap. Hal ini kerana, ilmu dan kemahiran yang dipelajari di universiti akan menjadi bekalan dan persediaan kepada mereka untuk melangkah ke dunia sebenar seterusnya berjaya menempatkan diri dalam mana-mana sektor pekerjaan yang sesuai dengan kelayakan. Pelajar yang sebegini

⁴ Rashidah.M., & Nor Azlah. S. R. (2016). Studying abroad: Malay students attitude towards the education system and personal adjustment. *Proceeding of ICECRS* 1. 479 – 492.

⁵ Keadaan kemiskinan atau perangkap kemiskinan; Merujuk kepada kemiskinan yang diwarisi dari datu generasi ke generasi seterusnya yang menghasilkan kemiskinan yang berterusan tanpa ada harapan untuk isi rumah yang miskin keluar daripada kelompok berkenaan.

akan menjadi tulang belakang keluarga untuk keluar daripada kepompong kemiskinan serta berjaya menukar status daripada penerima zakat kepada pembayar zakat.

3. Penulis mencadangkan jumlah perbelanjaan responden pertama iaitu RM 774.20 sebagai perbelanjaan minimum sebulan atau perbelanjaan *dharuriyat*. Pihak MAIDAM boleh menggunakan angka ini sebagai rujukan bagi menentukan *haddul kifayah* mahasiswa di negeri Terengganu sekiranya penilaian semula jumlah bantuan zakat pendidikan dilakukan.
4. Cadangan yang terakhir kepada pihak MAIDAM adalah untuk menukarkan jenis bantuan zakat daripada 'Bantuan Am Pelajaran IPT' kepada 'Bantuan Dermasiswa' kepada pelajar IPT yang terdiri daripada keluarga fakir dan miskin dan sumber pendapatan kewangan sebulan pelajar adalah RM 600 ke bawah atau RM 3000 satu semester bagi membolehkan mereka berupaya untuk menyara kehidupan ketika di universiti.
5. Kajian lanjut berkenaan corak perbelanjaan pelajar harus terus dilakukan supaya dapat menyumbang kepada pembuatan dasar contohnya dengan mengenalpasti keperluan-keperluan asas utama pelajar IPT berdasarkan lokasi yang berbeza yang mana dapat dijadikan asas bagi pengiraan *haddul kifayah*.

KESIMPULAN

Bantuan am pelajaran IPT yang diberikan oleh MAIDAM kepada para pelajar IPT adalah berbentuk *lump sum* iaitu sebanyak RM 1000 setahun untuk peringkat ijazah sarjana muda dan bantuan ini merupakan pendapatan tambahan terhadap sumber kewangan utama mereka yang sedia ada. Hasil kajian menunjukkan, majoriti responden bersetuju bahawa mereka bersemangat untuk belajar dengan lebih baik di samping beban kewangan telah berkurangan setelah menerima bantuan zakat pendidikan oleh MAIDAM. Selain itu, penggunaan wang zakat oleh para pelajar IPT juga didapati adalah lebih tertumpu untuk memenuhi keperluan *dharuriyyat* dan *hajjiyyat* berbanding *tahsiniyyat*. Di samping itu, dapatan menunjukkan terdapat perbezaan terhadap perbelanjaan pelajar IPT berdasarkan faktor demografi. Responden daripada keluarga yang berpendapatan kurang daripada RM 1000 berbelanja antara RM 7.00 hingga RM 10.00 sehari atau kurang daripada RM 300 sebulan berbanding pelajar daripada keluarga yang berpendapatan melebihi RM 1000 yang mana lebih cenderung untuk berbelanja melebihi RM 300 sebulan

atau antara RM 11.00 hingga RM 15.00. Analisis juga menunjukkan bahawa responden perempuan berbelanja melebihi lelaki untuk memenuhi keperluan harian bukan makanan. Keperluan yang paling utama bagi para pelajar adalah makanan apabila mencatat perbelanjaan yang tertinggi diikuti oleh pendidikan dan perlindungan. Namun, secara keseluruhannya, hasil kajian menunjukkan bahawa majoriti responden telah mengalami defisit dalam perbelanjaan.

PENGHARGAAN

Penghargaan kepada Tabung Khas FEP (Kod: EP-2018-001) atas dana yang diberikan.

RUJUKAN

- Abdul Monir. Y. 2001. Garis Panduan Agama Dalam Pengagihan Dana Zakat. Dlm. Nik Musthapha Nik Hassan (pnyt). *Kaedah Pengagihan Dana Zakat: Satu Perspektif Dalam Islam*, hlm. 1-14. Kuala Lumpur: Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM).
- Ahmad Fahme. M. A, Mohd Faisol. I, Muhammad Ridhwan. A. A. & Fuadah Johari. 2014. Konsep dan isu had kifayah, kemiskinan bandar dan jantina dalam pengagihan zakat. *Labuan E-Journal Of Muamalat And Society* 8:14 – 26.
- Alecia Puyu. A. S. & Anuar. A. 2017. Pola perbelanjaan dalam kalangan mahasiswa: Satu kajian perbandingan antara IPTA dan IPTS. *International Conference On Global Education V: Global Education, Common Wealth, And Culture Diversity*, hlm. 2388-2405.
- Aisyah Abdul. R. & Wajeeha. Z. 2016. Faktor penentu pengurusan kewangan: Kes mahasiswa Universiti Kebangsaan Malaysia. *Jurnal Personalita Pelajar* 19(2):85 – 94.
- Azman. A. R. & Siti Martiah. A. 2014. Dana Zakat dalam pendidikan asnaf dan sumbangannya terhadap ekonomi Malaysia. *Prosiding PERKEM Ke-9*, hlm. 208 – 215.
- Bahril. B. & Wahid. R. 2010. Kerangka Kaedah Penilaian untuk Pengiktirafan Penilaian terdahulu (PPPT) dalam Konteks Pembelajaran Sepanjang Hayat: Transformasi Pendidikan Politeknik di Malaysia. *Persidangan Kebangsaan Penyelidikan dan Inovasi dalam Pendidikan dan latihan Teknik dan Vokasional CIE-TVT 2011*, hlm. 16-17
- Hairunnizam. W., Sanep. A. & Radiah. A. K. 2009. Pengagihan zakat oleh institusi zakat kepada lapan asnaf: Kajian di Malaysia. Kertas Kerja Dibentangkan Di Seminar Kebangsaan Ekonomi Islam 2008/2009. Anjuran Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya. 10 – 11 Februari.
- Hussin. S. & Nik Amni. N. L. 2012. Kompetensi pengurusan kewangan dalam kalangan mahasiswa: Tinjauan terhadap pelajar sarjana muda sains serta

- pendidikan (Sains Sukan), Utm, Skudai. Tesis Sarjana Muda Sains Serta Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia.
- Ismail A. W., Zarina. S. & Siti Zahrah. B. 2008. *Budaya Keusahawanan Panduan Memulakan Perniagaan*. Shah Alam: Arah Pendidikan Sdn Bhd.
- Jabatan Wakaf, Zakat dan Haji. 2007. *Manual Pengurusan Agihan Zakat*. Putrajaya: Jabatan Perdana Menteri.
- Jariah. M., Husniyah. A. R., Laily. p. & Britt. S. 2004. Financial behaviour and problems among university students: Need for financial education. *Journal of Personnel Finance* 3(1)83 – 96.
- Kementerian Pendidikan Tinggi. 2016. 26 Oktober. Peruntukan Bajet 2017 untuk perbelanjaan pembangunan universiti awam meningkat.
- Laman Web Rasmi Lembaga Zakat Selangor (LZS)
- Laman Web Rasmi Majlis Agama Islam Dan Adat Melayu Terengganu (MAIDAM)
- Mansor. S., Hassan. A., Ahmad Irfan. I. H., Noradilah. M. N. & Saharudin. R. 2013. Had kifayah di kalangan masyarakat Islam: Merungkai keperluan kaedah penentuan garis miskin dan kaya berasaskan sunah di Malaysia. Kertas Kerja Dibentangkan Dalam Seminar Antarabangsa Sunah Nabawiyah (Musnad 2): Realiti Dan Cabaran. Anjuran Akademi Pengajian Islam. Universiti Malaya. 3 – 4 Julai.
- Mohd Yusof. S. 2017. Kos Sara Hidup Dijangka Terus Meningkat Tahun 2017. http://www.upm.edu.my/artikel/kos_sara_hidup_dijangka_terus_meningkat_tahun_2017-30199 [6 Jun 2018]
- Muhammad Nur. H. 2017. Penentuan had kifayah pelajar institusi pengajian tinggi: Kajian pelajar prasiswazah di kampus Cheras, Universiti Kebangsaan Malaysia. Kertas ilmiah Sarjana Muda Ekonomi, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mujaini. T. 2005. *Zakat Menuju Pengurusan Profesional*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd.
- Mustaffa, W. & Fikri, M. 2011. Kecekapan pengurusan kewangan di kalangan pelajar Politeknik Tuanku Sultanah Bahiyah.
- Nooh. G. 2009. Konsep asnaf fisabilillah mengikut hukum syarak. Kertas Kerja Dibentangkan Dalam Seminar Pengagihan Zakat Di Bawah Sinf Fisabilillah. Anjuran Majlis Agama Islam Wilayah Persekutuan. 9 Jun.
- Sarah Athirah. S., Aisyah. A. R. & Hairunnizam. W. 2015. Pola perbelanjaan dan Haddul Kifayah zakat bagi pelajar sarjana muda di UKM. *Jurnal Personalia Pelajar* 18(2):44-61.
- Shofian. A. & Amir Husin. M. N. 2002. *Zakat: Membangun Ummah*. Kuala Lumpur: Utusan Publications.
- Siti Alida. J. A. & Fatimah. W. I. 2007. Memenuhi keperluan pelajar di universiti awam Malaysia: Aspek pendapatan dan perbelanjaan. *Journal of Ethics, Legal and Governance* 3:50-60.
- Wan Zulkifli. W. H. 2016. *Amalan mazhab syafii dalam fatwa zakat di Terengganu*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Zakaria. S., Noranizah. Y. & Abdul Fatah. S. 2012. Pendidikan menurut al-Quran dan sunah serta peranannya dalam memperkasakan tamadun ummah. *Jurnal Hadhari Special Edition*. 7-22.
- Zarina. K., Sanep. A. & Mohd Ali. M. N. (2012). Zakat sebagai pemangkin pembangunan ekonomi: Ke arah negara berpendapatan tinggi. *Prosiding PERKEM* 7(2):1263-273.

Che Wan Maisarah Che Wan Ismail, Hairunnizam Wahid* & Mohd Ali Mohd Noor
Fakulti Ekonomi Dan Pengurusan
Universiti Kebangsaan Malaysia
43600 UKM Bangi, Selangor, Malaysia.

*Pengarang untuk surat menyurat; e-mel: hairun@ukm.edu.my

Diserahkan: 11 Oktober 2018
Diterima: 22 November 2018